

การเรียนรู้จากมูลนิธินานาชาติ

สุดจิต นิमितกุล

ในรอบกึ่งศตวรรษที่ผ่านมาคนไทยได้คุ้นเคยกับมูลนิธินานาชาติ ตลอดมาโดยเฉพาะมูลนิธิที่มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือมายังราชการแก่ประเทศไทย ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มูลนิธิเหล่านั้นได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่นมูลนิธิ ฟอร์ด (Ford Foundation) มูลนิธิร็อกกี้ (Rockky Foundation) และมูลนิธิฟูลไบรท์ (Fulbright Foundation) ในระยะหลังเราได้ทราบความเคลื่อนไหวขององค์กรเอกชนในรูปแบบมูลนิธิอีกมากมาย ซึ่งจะขอยกมาศึกษาอีก 3 มูลนิธิ คือ มูลนิธิโนเบล (Nobel Foundation) มูลนิธิบิลเกต & มิลินดา (The Bill & Melinda Gates Foundation หรือ The Gates Foundation) และมูลนิธิทซุฉีอจี้ (Tzu Chi Foundation)

1. มูลนิธิโนเบล (Nobel Foundation) เป็นสถาบันเอกชน จัดตั้งตามเจตนารมณ์ของแอลเฟรด โนเบล (Alfred Nobel) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2443 อัลเฟรดโนเบลเป็นชาวสวีเดน มูลนิธิโนเบลเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยแก่ชาวโลกมานานกว่า 100 ปี โดยเป็นผู้ให้รางวัลแก่บุคคลที่มีชื่อเสียงมาอย่างต่อเนื่อง มูลนิธิโนเบลมีสถาบันอีก 2 สถาบัน คือ สถาบันรางวัลโนเบล (The Nobel Prize Awarding Institutions) กับสมาคมสิทธิของมูลนิธิโนเบล (The Nobel Foundation Rights Association) กล่าวคือ สถาบันรางวัลโนเบล มีองค์กร 4 แห่ง คือ

1.1 ราชวิทยาลัยสวีเดน (The Royal Swedish Academy) รับผิดชอบรางวัลโนเบลในสาขา ฟิสิกส์ เคมี และเศรษฐศาสตร์

1.2 สภาโนเบล ณ กาโรลินสกา (The Nobel Assembly at Karolinska) รับผิดชอบรางวัลโนเบลสาขาการแพทย์

1.3 วิทยาลัยสวีเดน (The Swedish Academy) รับผิดชอบสาขาวรรณกรรม

1.4 คณะกรรมการโนเบลแห่งนอร์เวย์ (The Norwegian Nobel Committee) ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากรัฐสภานอร์เวย์ รับผิดชอบรางวัลโนเบล ด้านสันติภาพ

2. มูลนิธิ บิล และเมลินดา เกทส์ (The Bill & Melinda Gates Foundation) หรือมูลนิธิเกตส์ (The Gates Foundation) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537 ณ สหรัฐอเมริกา โดยครอบครัว เกทส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมงานสาธารณสุข และลดความยากจนของประชากรโลก ส่วนในสหรัฐอเมริกา จะขยายโอกาสทางการศึกษา การเข้าถึงเทคโนโลยีให้มาก สำนักงานมูลนิธิอยู่ที่ ซีแอตเทิล รัฐวอชิงตัน มูลนิธินี้ควบคุมโดยบิลล์เกต มิลินดา และวอเรน บุฟเฟ้ มูลนิธิเกตส์ มีสินทรัพย์และเป็นองค์กรการกุศลที่ร่ำรวยที่สุด เป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากมูลนิธิอิงก้า (Ingka) เนเธอร์แลนด์ ซึ่งมีสินทรัพย์ถึง 36 พันล้านเหรียญสหรัฐ มูลนิธิเกตส์ มี 35.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ การบริหารจัดการโดยแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ดังนี้ ประชาสัมพันธ์ การเงิน บริหาร และทรัพยากรมนุษย์

กิจกรรมของมูลนิธิเกตส์ดำเนินตามทิศทางและนโยบายในเรื่องสาธารณสุข การแก้ไขปัญหาความยากจนของประชากรโลก โครงการสำคัญๆ ที่ปรากฏเป็นรูปธรรม ได้แก่

2.1 โครงการสาธารณสุขในระดับโลก มูลนิธิเกตส์ กลายมาเป็นองค์กรที่มีอิทธิพล เป็นองค์กรหลักของสหประชาชาติ คือ อนามัยโลก โดยเป็นผู้บริจาคเงินถึง 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในทุกๆ ปี

2.2 โครงการผลิตวัคซีน โดยเฉพาะวัคซีนสำหรับเด็ก

2.3 โครงการวิจัยโรคเอดส์ โดยมูลนิธิบริจาค ให้แก่โครงการถึง 287 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

2.4 โครงการส่งเสริมการพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อให้คนจนได้มีโอกาสดีขึ้น เช่น โครงการต่อสู้กับความยากจน โดยบริจาคให้แก่มูลนิธิ กรามีน (Grameen Foundation) 1.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การวิจัยเรื่องข้าวแก่สถาบันกรวิจัยข้าว ถึง 19.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

2.5 โครงการปฏิวัติเขียว โดยร่วมมือกับมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ ให้การสนับสนุน การขนส่ง การผลิต การเกษตร แก่เกษตรกรขนาดเล็กในอาฟริกา

2.6 ส่วนในสหรัฐ มูลนิธิเกตส์ ได้ส่งเสริมห้องสมุดให้ติดตั้ง คอมพิวเตอร์ พร้อมอุปกรณ์ ให้การฝึกอบรมรวมกัน สนับสนุนด้านเทคนิคด้วย แก่ห้องสมุดทั่วประเทศสหรัฐ

2.7 นอกจากนั้นในสหรัฐ มูลนิธิเกตส์ ได้สนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กๆ อีกมาก สำหรับระดับมหาวิทยาลัย ได้ให้ความช่วยเหลือแก่มหาวิทยาลัยคอร์เนล และมหาวิทยาลัยอื่นๆ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสถาบันการศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งให้ทุนการศึกษาต่อด้วย

3. มูลนิธิ พุทธฉือจี้ (Buddhist Tzu-Chi Foundation) ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2509 มูลนิธินี้เกิดในประเทศไต้หวัน ดำเนินงานภายใต้หลักการ “ช่วยคนจน สอนคนมี” ท่านธรรมมาจารย์จิ้งเหยิน เป็นผู้ก่อตั้งมูลนิธิพุทธฉือจี้ มูลนิธินี้ได้ให้การช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ภารกิจด้านการกุศล (Charity) ได้แก่ การดูแลผู้ยากไร้ในระยะยาว การให้ช่วยเหลือฉุกเฉิน และออกเยี่ยมเยียนผู้ยากไร้ที่ไร้บ้านอาศัย

3.2 ภารกิจด้านการแพทย์ (Medical) มีโรงพยาบาล คลินิก เพื่อให้การรักษาฟรี เครือข่ายด้านการแพทย์ และแพทย์อาสาบริการ ผู้ยากไร้ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ

3.3 ภารกิจด้านการศึกษา (Education) มีมหาวิทยาลัยที่มีทั้งสาขาทางการแพทย์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนโรงเรียนทุกระดับ ที่เน้นความรักและความเคารพ ต่อสรรพชีวิต โดยใช้พรหมวิหาร 4 เป็นแนวทางในการศึกษา

3.4 ภารกิจด้านมนุษยธรรม (Humanitarian) ดำเนินกิจกรรมด้านการผลิตสื่อต่างๆ เผยแพร่ภารกิจและหลักคำสอนของจี๋เป็นสื่อกลางระหว่างสมาชิกจี๋ทั่วโลก

3.5 ภารกิจด้านการบรรเทาทุกข์ระหว่างประเทศ (International Relief) ให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนแก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติ ช่วยทุกประเทศโดยไม่จำกัดว่าจะต้องมีสำนักงานสาขาจี๋อยู่

3.6 ภารกิจด้านการบริจาคไขกระดูก (Bone Marrow Registry) เป็นศูนย์ ข้อมูลและการรับบริจาคไขกระดูกเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับความผิดปกติของเม็ดเลือด ศูนย์ข้อมูลฯ นี้มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียและใหญ่เป็นอันดับสามของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา และ ยุโรป

3.7 ภารกิจด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Protection) เป็นกิจกรรมที่ เน้นในเรื่องกระตุ้นจิตสำนึกของผู้คนในเรื่องความดี (Virtue) และความงาม (Beauty)

มูลนิธิมีสำนักงานสาขาใน 44 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย และมีสมาชิกทั่วโลกกว่า 10 ล้านคน ซึ่งมาจากหลากหลายอาชีพ ได้แก่ นักวิชาการ นักธุรกิจ แพทย์ พยาบาล วิศวกร ตลอดจน ชาวบ้านธรรมดา มีโรงพยาบาลชั้นหนึ่ง 6 แห่ง มีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึง มหาวิทยาลัย มีสถานวิทย์ และสถานีโทรทัศน์ขนาดใหญ่ และสำนักพิมพ์งานเขียนต่างๆ ของท่าน ธรรมอาจารย์ เจิ้งเหยียน และมูลนิธิพุทธจี๋

จุดเด่นของมูลนิธิพุทธจี๋ ได้แก่ การจัดเรื่อง อาสาสมัคร หรือการจัดการเรื่องจิตอาสา ซึ่งมี กลุ่มต่างๆ ดังนี้

- (1) คณะกรรมการกิตติมศักดิ์
- (2) คณะกรรมการจี๋
- (3) หน่วยสัตบุรุษ
- (4) สมาคมครูจี๋
- (5) ธาราสมัครสิ่งแวดล้อม
- (6) ชมรมเยาวชน
- (7) ทีมงานภาษาต่างประเทศ
- (8) สมาคมแม่อุปถัมภ์

มูลนิธินี้มีอาสาสมัครกว่าล้านคนทั่วโลก มูลนิธิพุทธรักษา มีกิจกรรมหลายประการ ได้แก่ โรงพยาบาล สถานีโทรทัศน์ มหาวิทยาลัย โรงเรียน โดยมีโรงพยาบาลถึง 6 แห่ง มีสถานศึกษาถึง 6 แห่ง มีสถานีวิทยุ และวารสารต่างๆ ส่วนกิจกรรมด้านการกุศล มีทั้งการบรรเทาทุกข์นานาชาติ บรรเทาทุกข์จีนแผ่นดินใหญ่ และการบรรเทาทุกข์ในประเทศ

การเรียนรู้นำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย จากการศึกษามูลนิธิทั้งสามแห่ง มีทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย เราได้เรียนรู้และอาจนำมาปรับใช้กับประเทศไทย ในประเด็นต่างๆ นี้

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่า มูลนิธิต่างๆ ทั้งในระดับนานาชาติ และระดับประเทศ รวมทั้งมูลนิธิ 3 แห่ง นี้ ด้วย จะมีกิจกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งสิ้น อาจจะเป็นเพราะสะดวกแก่การจัดการ และได้ผลในระยะยาว จะเห็นได้ว่า มูลนิธิโนเบล ได้ให้รางวัลแก่บุคคลที่มีผลงานดีเด่น หรือเก่งในสาขาวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วรรณกรรม และสันติภาพ ผู้เขียนเห็นว่า บทบาทมูลนิธิในการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่ง ทั้งในประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศยากจน เพราะคนเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ ถ้าคนมีความรู้ ความสามารถ ก็จะสามารถทำให้ประเทศเจริญได้ในอนาคต ส่วนมูลนิธิเกทส์ ก็เน้นในเรื่องการพัฒนาคนเช่นกัน โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาทั่วไป และบุคคลด้อยโอกาส การส่งเสริมห้องสมุด และการส่งเสริมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในด้านการพัฒนาคอมพิวเตอร์ในระดับต่างๆ สำหรับมูลนิธิพุทธรักษา ก็เน้นในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เช่นกัน ได้แก่ การมีและการจัดการมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และโรงเรียนในระดับต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งส่งเสริมทุนการศึกษาด้วย

ผู้เขียนเห็นว่าสำหรับประเทศไทย มูลนิธิทั้งหลายควรส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์อย่างกว้างขวางต่อไป โดยเฉพาะในระดับประเทศ มูลนิธิควรนึกกำลังให้ทุนการศึกษา และวิจัยในการพัฒนาคนในสาขาวิชาที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศในศตวรรษที่ 21 เช่น วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี สำหรับท้องถิ่นมูลนิธิควรเน้นการส่งเสริมพัฒนาคน ในสาขาที่จำเป็นในพื้นที่นั้นๆ ที่ยังขาดแคลน และคาดการณ์ว่าในอนาคตจำเป็นจะต้องมีบุคลากรด้านใดที่จำเป็นจะต้องใช้

2. การส่งเสริมการวิจัยในสาขาที่จำเป็น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ตัวอย่างมูลนิธิโนเบล ที่ได้ให้รางวัลแก่บุคคลดีเด่นในสาขาต่างๆ เพื่อเป็นการยกย่อง แก่ผู้คิดค้นในแต่ละสาขา อันเป็นประสิทธิภาพแก่มนุษยชาติ เงินรางวัลและการยอมรับจะเป็นแรงผลักดันให้คนทั่วไปมีความตั้งใจคิดค้น และทำประโยชน์แก่สังคมทั่วไป โดยเฉพาะการวิจัยในด้านต่างๆ จะเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะทางการแพทย์และสาธารณสุข มูลนิธิในประเทศควรสนับสนุนการวิจัยในปัญหาต่างๆ ของแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ และส่งเสริม

ความเจริญได้ด้วยตนเอง เพราะปัญหาแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน และมีศักยภาพไม่เหมือนกัน มูลนิธิไทยยังมีบทบาทในด้านนี้น้อยมาก ส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งรัฐและองค์กรภายนอกอยู่

3. มูลนิธิกับบทบาทการส่งเสริมงานอาสาสมัครและจิตอาสา ตัวอย่างของมูลนิธิคือจีเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการจัดการเรื่องอาสาสมัคร และการส่งเสริมจิตอาสาถึงในขณะนี้สังคมไทยกำลังเรียกร้อง และแสวงหาให้คนไทยมีจิตอาสามากขึ้น มูลนิธิพุทธคือจีมีแนวทางการส่งเสริมอาสาสมัครและจิตอาสาอย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่การสรรหา การฝึกอบรม การลงมือทำจริงๆ หรือปฏิบัติได้จริง โดยเฉพาะเริ่มตั้งแต่เยาวชนหรือเด็กก่อน

4. การผนึกกำลังระหว่างมูลนิธิ ตัวอย่างของมูลนิธิเกทส์ ซึ่งเป็นมูลนิธิขนาดใหญ่ มีกิจกรรมหลากหลาย แต่มีได้ดำเนินการทุกอย่างด้วยตนเอง แต่ได้ร่วมกับมูลนิธิที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการอยู่ในเรื่องนั้นๆ อยู่แล้ว โดยบริจาคงบประมาณส่วนดำเนินโครงการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แนวความคิดเหล่านี้ผู้เขียนเห็นว่า มูลนิธิของเราควรผนึกกำลังเพื่อดำเนินกิจกรรมได้กว้างขวาง ทั้งปริมาณและคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการริเริ่มโครงการต่างๆ ที่มีความแปลกใหม่ เพื่อคิดค้นนวัตกรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วไป ขณะนี้ประเทศไทยมีมูลนิธิหมื่นกว่าแห่ง หากผนึกกำลังได้อย่างแท้จริงคงจะทำกิจกรรมต่างๆ ได้มากมาย

การเรียนรู้จากมูลนิธิทั้ง 3 แห่งนี้ ทำให้เราสามารถนำมาเป็นประสบการณ์ในการเป็นแนวทางพัฒนามูลนิธิของประเทศไทยต่อไป

